

ÅMLI KOMMUNE
Gata 5
4865 ÅMLI

Deres ref:
Vår ref: 2024/38775
Dato: 18.03.2024
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

INNSPILL TIL 2024/38775– FORSLAG TIL PLANPROGRAM OG VARSEL OM OPPSTART AV KOMMUNEPLANENS AREALDEL FOR ÅMLI KOMMUNE

Mattilsynet viser til brev fra Åmli kommune, datert 16.02.2024, med høring og offentlig ettersyn av planprogram og varsel om oppstart av arbeid med kommuneplanens arealdel, deres ref. 2024/38775.

Hensikten med revisjonen av arealdelen, er å ha et oppdatert styringsdokument som skal gi rammer for planer, tiltak og vern av arealer i kommunen. Kommuneplanen legges til grunn for planlegging, forvaltning og utbygging i kommunen og består av en samfunnsdel og arealdel.

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for områdene planter, fisk, dyr, mat og drikkevann. Som høringsinstans til arealplaner har Mattilsynet i oppgave å bidra til at arealplanen ivaretar nasjonale og regionale interesser innenfor våre forvaltningsområder.

Vi forventer at de hensyn som er gitt i Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 legges til grunn i arbeidet. Om hensyn til drikkevann står følgende: Kapittel 6 omhandler samfunnssikkerhet og beredskap og kapittel 6.4 omhandler drikkevann. Det er fulgt opp med forventningspunkt 71: *“Kommunens drikkevannsforsyning skal inngå i vurderingen av samfunnssikkerhet i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Drikkevannskilder tas hensyn til og sikres i planlegging, blant annet for å redusere behovet for vannrensing”*. Vann er også omtalt i kapittel 5 om klima, natur og miljø for framtida, jf. kapittel 5.4 om rene og rike vassdrag. Her er det fire forventningspunkter som omhandler vann og vassdrag (59-62). I punkt 61 er vannforsyning direkte omtalt på følgende måte: *“Samfunns- og arealplanleggingen samordnes med planlegging av vannforsyning og avløp, herunder overvannshåndtering og vurdering av naturbaserte løsninger”*.

Nasjonale mål for vann og helse, vedtatt av regjeringen i 2024, har konkrete mål som skal ivaretas spesielt for å sikre vannforsyninger gjennom tiltak i planer. I mål 5 og 6 omtales kommunal samfunnsplanlegging og arealbruk og forventninger til at planene ivaretar drikkevann- og drikkevannshensyn. I målområde C omtales mål om å knytte separate og små fellesanlegg til felles vannforsyning. Kommunen må ha oversikt over antall innbyggere som ikke er tilknyttet vannforsyninger der drikkevannet kontrolleres, og fastsette målsetninger i planen for å tilknytte flere til fellesanlegg med god drikkevannskvalitet og hvor vannet kontrolleres.

Drikkevann er kritisk infrastruktur og i nasjonale mål er det en forventning til at det skal være planer for alternativ vannforsyning og beredskap som ivaretas gjennom kommunale planer. Det bør framgå av planbeskrivelsen hvordan relevante nasjonale mål og forventninger blir ivaretatt i planforslaget.

Vi forventer at det lages rekkefølgebestemmelser som sikrere etterlevelse av gjeldende regelverk og at dette blir videreført inn i det øvrige planarbeidet i kommunen.

Kommunen skal i samsvar med Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) kapittel 2 ta drikkevannshensyn når den utarbeider arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner, samt når den gir tillatelser etter relevant regelverk. jf. Forskrift om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften).

Kommunen skal følge opp relevante regionale planer og føringer for kommuneplanens arealdel (KPA) innenfor Mattilsynets sektorområder generelt, og med hensyn til drikkevann spesielt.

Arealformål, bestemmelser og hensynssoner

Mattilsynet forventer at følgende punkter blir ivaretatt i kommunens reviderte arealplan.

Drikkevannshensynet i kommuneplanens arealdel

Vi forventer at drikkevannshensynet kommer tydelig fram i arealformålene, sammen med synlige hensynssoner og konkrete bestemmelser.

Kommunen skal i samarbeid med vannverkseieren vurdere behovet for restriksjoner for å beskytte råvannskilder, vanntilsigsområder og annen kritisk infrastruktur (eks. drikkevannsbasseng i fjell), og det må vurderes om det skal avsettes hensynssoner med tilhørende planbestemmelser etter §§ 11-7, 11-8 og 11-9 i plan og bygningsloven, jf. drikkevannsforskriften § 26. Vannverkseieren skal gjennomføre en farekartlegging og farehåndtering i tråd med kravene i drikkevannsforskriften § 6, og denne farekartleggingen skal være grunnlaget for restriksjoner/bestemmelser som knyttes til den enkelte hensynssone og arealformål.

1. Oversikt over drikkevannskilder

Drikkevannskildene må være synlige i plankartene sammen med hensynssoner og bestemmelser.

Behovet for restriksjoner gjennom arealformål, synlige hensynssoner og med tilhørende konkrete bestemmelser om tiltak og aktiviteter som ikke tillates skal vurderes ved følgende områder:

- Hovedkilder med vanntilsigsområde (overflatekilder og grunnvannskilder)
- Reservevannkilder og framtidige kilder med vanntilsigsområder
- Kommunale og private vannkilder med tilsigsområder
- Kritisk infrastruktur i vannforsyningen (eksempel overføringsledninger, drikkevannsbasseng etc.)

For hensynssone til drikkevannskildene skal det være relevante, og i tilstrekkelig grad konkrete bestemmelser om tiltak og aktiviteter som ikke tillates.

2. Oversikt og vurdering av vann og avløp i kommunen

Vann og avløp (VA) er kritisk infrastruktur. En systematisk oversikt og vurdering av vann- og avløpssituasjonen i kommunen bør inngå i samlet grunnlag for videre utvikling, utbygging og arealbruk. Slik kan kommunen ta hensyn til drikkevann og leveringssikkerhet ved arealdisponeringer og tillatelser som følger av KPA.

Rekkefølgebestemmelser

Vi forventer at det lages konkrete rekkefølgebestemmelser. Rekkefølgebestemmelsene må videreføres til hver enkelt reguleringsplan som utarbeides.

3. Arealformål - Bebyggelse og anlegg

Tilknytning til eksisterende vannforsyning, eller større fellesanlegg

Når det planlegges utlegging av nye bolig- (herunder fritidsboliger) eller industriområder, eller fortetting innenfor eksisterende bebyggelsesområder, må kommunen vurdere muligheten for å knytte disse til eksisterende vannforsyningssystemer i nærheten eller om nødvendig til nytt fellesanlegg.

Kommunen må ha målsetninger om å øke tilknytningen til eksisterende vannforsyningssystemer. Mattilsynet forventer at kommunen lager en plan for at alle fastboende innbyggere har tilgang til nok og trygt drikkevann.

Eierskap

Nye fellesanlegg skal være eid av kommunen når de er av en viss størrelse, som bestemt i Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg (vass- og avløpsanleggslova) §§ 1 og 2. Kommunen kan etter søknad gi tillatelse til annet eierskap ved etablering av nye vannforsyninger/anlegg, disse skal da organiseres som andelslag eid av brukerne. Mattilsynet erfarer at fellesanlegg med kommunalt eierskap sikrer stabile forhold og systematisk oppfølging av vannforsyningen.

Særskilt utredning av løsninger for drikkevann

Der hvor KPA gir retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging, skal planbeskrivelsen gi en særskilt vurdering og beskrivelse av tilgangen til helsemessig trygt og nok drikkevann og avløp – en konsekvensutredning (KU) – etter plan og bygningsloven § 4-2. KPA må inneholde krav om at vann og avløp skal være ferdig etablert, og har sikker levering av tilstrekkelige mengder vann av drikkevannskvalitet, før boliger, fritidsboliger mv. tas i bruk. Dette betyr at rekkefølgebestemmelsene stiller krav til god leveringssikkerhet før utbygging, og stiller krav til at det er hygienisk betryggende drikkevann før bygningene tas i bruk. Bestemmelsene må videreføres som rekkefølgebestemmelser i reguleringsplanene.

4. Arealformål - Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur.

Hensynssoner og bestemmelser skal fastsettes. KPA må stille krav om at en helhetlig kartlegging og vurdering av vann og avløp skal utarbeides i hver enkelt reguleringsplan. Det må foreligge en teknisk plan for vannforsyningen før det gis tillatelse til tiltaket. Planen skal være utarbeidet av kompetente personer og inneholde informasjon og vurdering av relevante forhold og gjennomførbare løsninger. Vann-, avløp- og overvannsplan (VAO-plan) må være godkjent av relevant fagmyndighet i kommunen før første gangs høring. Bestemmelsene må videreføres som rekkefølgebestemmelser i reguleringsplanene.

5. Arealformål - Landbruks-, natur- og friluftsførmål samt reindrift - med underformål b) areal for spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse.

Spredt bebyggelse (leveringssikkerhet og beskyttelse av vannforsyning)

For spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse, må det komme fram i bestemmelsene at disse skal tilkobles en drikkevannsforsyning som leverer hygienisk betryggende drikkevann og drikkevann i tilstrekkelige mengder. Det kan være tilkobling til eksisterende vannforsyninger (fellesanlegg), eller at det etableres ny vannforsyning.

Kommune og eiere av vannforsyningssystem må sørge for beskyttelse av råvannskilder og vanntilsigsområder gjennom reguleringsplanen, ved at det reguleres inn hensynssoner og aktivitetsbegrensninger.

Det må være bestemmelser som krever at tiltakshaver før byggestart må dokumentere at planlagt vannforsyning gir både nok og trygt drikkevann, slik det kreves av PBL § 27-1.

Planen må også inneholde bestemmelser om at alle etablerte boliger, hytter og næringsbygg skal være tilkoblet fellesanlegget, og at det ikke tillates etablering av privat vannkilde/avløp i planområde.

Plangodkjenning av vannforsyninger - når er det et krav

Det er en fordel om KPA har bestemmelser som sikrer at det søkes om plangodkjenning av etablerings- og driftsplaner for et nytt vannforsyningssystem hvis den maksimale drikkevannsproduksjonen skal dimensjoneres til å bli minst 10 m³ per døgn. Dette følger av drikkevannsforskriften § 18. Det er registreringsplikt i henhold til drikkevannsforskriften § 17 for små vannforsyninger under 10 m³.

6. Arealformål - Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone

Bestemmelser bør omfatte aktiviteter som kan overføre smitte og avrenning til vassdrag, og redusere forurensende avrenning fra arealer eller andre kilder som har utslipp til vannkilder.

Fremtidige drikkevannskilder

Drikkevannshensynet til etablerte vannforsyninger og fremtidige drikkevannskilder må komme tydelig frem i planene. Gjennom planarbeidet bør det vurderes å beskytte eventuelle kjente grunnvannsressurser eller egnede overflatevannkilder som per i dag ikke anvendes til uttak av drikkevann. Dette kan gjøres ved å

fastsette hensynssone etter PBL 11-8 bokstav d) - båndlegging etter andre lover, f.eks. beskyttelse av fremtidige drikkevannskilder, jf. vannressursloven § 13 fjerde ledd og vedtak etter vannforskriften.

7. Generelle bestemmelser til KPA

Plantehelse - hindre smittespredning av planteskadegjørere

Der det er relevant bør det lages bestemmelser som vil forebygge overføring av kjent og ukjent smitte med masser av stein, grus, jord med mer. Det må stilles krav med vilkår til entreprenører, tiltakshavere og annen relevant virksomhet for å sikre at de er kjent med status for ulike skadegjørere og setter inn nødvendige tiltak. Bestemmelser må sikre at entreprenører og tiltakshavere innhenter informasjon fra Mattilsynet om planteskadegjørere som grunnlag for nødvendige tiltak. Bestemmelsene må videreføres som rekkefølgebestemmelser i reguleringsplanene.

Mattilsynet kan fremme innsigelse

Mattilsynet kan fremme innsigelse til planen dersom det ikke er fastsatt hensynssoner med restriksjoner for vanntilsigsområde og råvannskilden (hovedkilder, reservevannkilder og framtidige kilder).

Mattilsynet kan også fremme innsigelse dersom bestemmelser til hensynssonene for drikkevann mangler, eller ikke er entydige og tilstrekkelig for både tiltak og aktiviteter til å sikre råvann og drikkevann mot forurensning.

I tillegg kan Mattilsynet fremme innsigelse dersom rekkefølgebestemmelser mangler, eller ikke er tilstrekkelig, til å sikre at våre sektorområder blir ivaretatt.

Med hilsen

Nina Merete Vehus

Avdelingssjef
Mattilsynet Avdeling Agder

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*